

Zakirin uğurlu sənət yolu

Əhsən Rəhmanlı

Sənətşünaslıq üzrə fəlsəfə doktoru

E-mail: ahsanrahmanli@mail.ru

Elçin Nağıyev

AMK-nın baş müəllimi

E-mail: elcin.nagiyev@mail.ru

da Bakıda anadan olmuşdur. Qulamhüseyn Mirzayev çalışdığı işlə bağlı 1948-ci ildə ailəsi ilə Xaçmazə köçmüşdür. Zakir 1951-ci ildə Xaçmaz şəhər məktəbinin I sinfinə daxil olub. O, 8 yaşından sərbəst şəkildə qarmon çalmağa başlayıb. Belə bir istedad atanı, qohum-qonşunu, daha sonra təhsil aldığı məktəbdəkiləri təəccübləndirib. Zakir 9 yaşından Xaçmaz şəhər Pioner və Məktəblilər Evinin musiqi dərnəyinə cəlb edilib. Burada da bacarığı özünü daha geniş büruzə verib və rayon ictimaiyyətinin diqqətini çəkib. Az sonra rayon mədəniyyətinin evini öz fəaliyyəti kollektivinə qatılıb. Beləliklə, Zakir 1952-1959-cu illərdə respublikada keçirilən bütün bəxş-müsabiqələrə, festivallara göndərilib. Bu tədbirlərin hamısında qarmonu ilə önə çıxıb birincilik qazanaraq tərifnamələr, fəxri fərmanlarla təltif olunub, mükafatlar alıb. Münsiflər heyətinin sədri, tanınmış bastakar, əməkdar incəsənət xadimi Əfrasiyab Bədəlbəyli onun ifasını yüksək dəyərləndirib və onu diqqətdə saxlayıb. Zakirin atası ilə söhbətləşərək gənc istedadın paytaxta gəlib geniş fəaliyyət göstərməsini tövsiyə edib.

Zakir Mirzənin fikirlərindən: "1960-cı ildə atamın razılığı və xeyr-duası ilə Bakıya gəldim, ana babamın mülkünə, doğulduğum evə qeydiyyata düşdüm. Ə.Bədəlbəylinin vasitəsilə L.Şmidt adına zavodun Mədəniyyət və Texnika Sarayının rəqs ansamblında müşayiətçi-qarmonçalan kimi əmək fəaliyyətinə başladım".

Hələ bundan əvvəl Bakıda keçirilən Tələbə və Gənclər Festivalının qalibi olarkən ifasında "Bayatı-Şiraz" dəramadı və "Bakı" xalq oyun havası Ə.Bədəlbəyli vasitəsilə Azərbaycan radiosunun fonduna qəbul edilir.

Şəhərin qaynar musiqi həyatı Zakiri öz qoynuna alır, sənət inkişafına kömək edir və tanınmasına şərait yaradır. Onun ən böyük uğuru 1959-cu ildə SSRİ-nin paytaxtı Moskvada keçirilən Azərbaycan ədəbiyyatı və incəsənəti günlərinə göndərilən musiqiçi heyətinin tərkibinə daxil edilməsi idi. 16 yaşlı Zakirin belə möhtəşəm tədbirə göndərilməsi mövcud tələblərə uyğun olmasa da, istisna bir hal kimi qəbul olundu. Burada Zakirin böyük istedadı, qeyri-adi ifa bacarığı əsas rol oynayırdı. Gənc qarmonçalan Moskva tamaşaçıları qarşısında maraqlı çıxışı ilə diqqət çəkib və alqışlar qazanır.

Zakir 1962-ci ildə Bakıdakı 36 saylı fəhlə-gənclər məktəbini

Qadim tarixə, zəngin ənənələrə malik Azərbaycan musiqisi dünya mənəvi xəzinəsinə öz töhfələrini verməkdədir. Tarixən Azərbaycanda daim mövcud olan vokal-instrumental və instrumental musiqimiz inkişafı və məhsuldar bir yol keçib. Bu gün instrumental ifaçılıq sənətini qarmonsuz təsəvvür etmək mümkünəşürdür. Qarmon çalğı alətlərimizin tərkibinə daxil olub təkamül yolu ilə özünü doğrultmuş, təsdiqlənmiş, xalqımızın ruhu, zövqü ilə doğmalaşmış həmişəyaşarlıq qazanmışdır. Doğrudan da, Azərbaycan musiqi mədəniyyətinin ayrılmaz hissəsi olan instrumental ifaçılıqda qarmon sənətinin xüsusi yeri, əhəmiyyəti və rolu vardır. Qarmon ifaçılığı sənətinin təşəkkül tapıb, inkişaf edib, formalaşmış yaşamasında müqtədir sənətkarlarımızın xidmətləri dənilməzdir.

Həmin böyük sənətkarlarımızdan biri də Zakir Mirzədir. O, sənətdə parladığı andan öz sözünü demiş, misilsiz işləri, zəngin yaradıcılığı ilə milli qarmonumuzucaladəraq daha da sevdirmiş və xalq musiqisinə layiqli töhfələr vermişdir. Hələ 2008-ci ildə 65 illik yubileyi ilə bağlı onun haqqında "Zakir Mirzə zirvəsi" adlı monoqrafiyanı oxuculara təqdim etmişik. Hazırda isə sənətkarın 75 illik yubileyi ilə əlaqədar adıçəkilən kitab üzərində iş aparıb, əlavələrlə, daha geniş məlumatla zənginləşdirərək Zakirsevərləri sevindirmək arəfəsindəyik.

Zakir Qulamhüseyn oğlu Mirzayev 1943-cü il sentyabrın 16-

möhtaşəm saraya doğru iralilayacaklar.

Zakirin musiqimiza və Azərbaycan musiqi elminə verdiyi töhfələr çox dəyərliyədir.

2017-ci il noyabrın 7-də Beynəlxalq Muğam Mərkəzində Zakir Mirzənin yaradıcılıq gecəsi keçirilmişdir. Tədbirdə sənətkarın özünün, məşhur qarmon ifaçılarının, müğənnilərin çıxışı, böyük səxsiyyətlərin, görkəmli sənət adamlarının ürək sözləri hərarətlə qarşılandı. Həmin tədbirin aparıcısı olaraq sənətkarə həsr etdiyim belə bir şeirə də yer verməli oldum (Ə.R.):

*Beyindən, ürəkdən süzülüb gələn,
Canından, qanından düzülüb gələn,
Hər bir əsəri ecazkar səslənən,
Bəstəsidir, düzümüdür Zakirin,
Səs-sədasıdır, ünüdür Zakirin.*

*Altmış altı il qarmona bağlıdır,
Sənət onun eşqi, fəhmi, ağılıdır,
Daim gur yanan sənət ocaqlıdır,
Buna sabab saf genidir Zakirin,
Səs-sədasıdır, ünüdür Zakirin.*

*Möhtəşəmlik var bu gün bu sarayda,
Təmtəraqda, çal-çağırdə, harayda,
Tarixə köçür bu tədbir bu ayda,
Bəxtəvar, xoşbəxt günüdür Zakirin,
Səs-sədasıdır, ünüdür Zakirin.*

Bu il Zakir Mirzənin 75 illik yubileyi ilə bağlı silsilə tədbirlərin keçirilməsi nəzərdə tutulub. Biz də xalqın sevimli sənətkarına 75 ilin yaradıcılıq bəhrəsi münasibətilə uğurlar, sağlam can və ömür arzulayırıq! ♦

Ədəbiyyat:

1. Rəhmanlı Ə. Qarmon ifaçılığı sənəti və onun Azərbaycanda tədrisi (dərs vəsaiti, alavələri). B.; MBM, 704 s.
2. Rəhmanlı Ə. Zakir Mirzə zirvəsi. B.; MBM, 2008, 295 s.
3. Rəhmanlı Ə. Muğamlar qarmon ifaçılığında. // Mədəni həyat. 6 (280). B.; 2014, s.18-21.
4. Rəhmanlı Ə. İlk dəfə qarmonu əlimə alan kimi "Heyvəgülü" çalmışam. // Qobustan 3, 2014, s.56-60.
5. Sadiqov F. Qarmon ifaçılığında muğam. B.; 2013, 140 s.
6. Dəmirov T. Milli raqslar və dəramadlar. B.; 2009, 68 s.
7. Həsənova C. Zakir Mirzəyevin nailiyyətləri. / Respublika qəzeti, B.; 6.11.2001.
8. Mirzəyev Z. Azərbaycan qarmonu. B.; 2005, 159 s.
9. Mirzəyev Z. Qarmon məktəbi (Qarmon ilə fortepiano üçün). B. Adıloğlu, 2008, 114 s.
10. Əzimov A. Zakir Mirzəyev-Qurama və oyun havaları. Qarmon (in h) üçün. Ali və orta ixtisas, uşaq musiqi məktəbləri üçün dərs vəsaiti, B.; 2014, 96 s.
11. Nəcəfzadə A. Xalq çalğı alətlərinin tədrisi metodikası (dərs vəsaiti). B.; 2012, B.; 2007, MBM, 63 s.

Резюме

В статье рассказывается о широком и охватывающем творчестве Закир Мирза, известного музыканта Азербайджана, любимца народа, виртуозного исполнителя гармонии.

Ключевые слова: гармонь, исполнительство, танцевальные мелодии, «Сегях», «Мугам и танец», композиторские произведения.

Summary

The article describes the wide and encompassing work of Zakir Mirza, the famous musician of Azerbaijan, the favorite of the people, the virtuoso performer of accordion.

Key words: garmon, performance, dance melodies, "Segah", "Mugham and dance", composer works.